

101

MYTHES OVER
VOEDING

1^e druk, maart 2018

Copyright 2016 © Verein für Konsumenteninformation, Wenen

Copyright 2018 © Consumentenbond, Den Haag voor deze Nederlandse editie

Auteursrechten op tekst, tabellen en illustraties voorbehouden

Inlichtingen Consumentenbond

Vertaling: Vreni van Unen

Eindredactie: Lisa van Rens

Verder werkten mee: Evert van Hardeveld en Nelleke Polderman (Consumentenbond), Mediæval Tekst en Vorm, Nijmegen

Grafische verzorging: PUUR Publishers, Utrecht

Foto omslag: iStockphoto

ISBN 978 90 5951 4171

NUR 440

Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende op het auteursrecht c.q. de uitgever van deze uitgave, door de rechthebbende(n) gemachtigd namens hem op te treden, niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op de gehele of gedeeltelijke bewerking. De uitgever is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren, als bedoeld in artikel 17 lid 2, Auteurswet 1912 en in het KB van 20 juni 1974 (Stb. 351) ex artikel 16B Auteurswet 1912, te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden. Hoewel de gegevens in dit boek met grote zorgvuldigheid zijn bijeengebracht, aanvaardt de uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele (zet)fouten of onvolledigheden. De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van derden zo goed mogelijk te regelen; degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.

INHOUD

Voorwoord	9
Inleiding	11
Alcohol & overgewicht	12
Appelpitten & gezondheid	14
Artisjokken & spijsverteringsproblemen	16
Aspartaam & gezondheid	18
Ayurvedische kruidenpasta's & gezondheid	20
Basische voeding & osteoporose	22
Biologisch eten & gezondheid	24
Borium & gewrichtsklachten	26
Borstvoeding & gezondheid	28
Borstvoeding & wiegendood	30
Buikvet & risico's	32
Chiazaad & gezondheid	34
Chocolade & geluk	36
Chocolade & gezondheid	38
Detox & gezondheid	40
Diabetes & hulphond	42
Dieetprogramma's voor kinderen & overgewicht	44
Druivenpitextract & gezondheid	46
Eieren & geheugen	48
Eieren & hart- en vaatziekten	50
Energiedranken & gezondheid	52
Fenegriek & afvallen	54
Fructose & gezondheid	56
Gember & borstkanker	58

Genetisch gemodificeerde mais & gezondheid	60
Gerstegras & gezondheid.....	62
Gevitaliseerd water & gezondheid	64
Glutamaat & intolerantie/allergie	66
Gluten & gezondheid	68
Grapefruit & wisselwerking met medicijnen	70
Groene thee & hart- en vaatziekten	72
Groene thee & kanker	74
Houten snijplank & hygiëne	76
Jodium & schildklier	78
Kiemen en knoppen & gemmotherapie	80
Kippensoep & verkoudheid	82
Kleur van het bord & eetgedrag.....	84
Kleurstoffen in levensmiddelen & ADHD	86
Knoflook & bloeddruk	88
Koemelk & baby's	90
Koemelk & lactose-intolerantie	92
Koemelk & slijmproductie	94
Koffie & alzheimer	96
Koffie & kanker	98
Koffie & zwangerschap	100
Kokosolie & alzheimer.....	102
Koolhydraten & afvallen	104
Kurkuma & depressie	106
Lactasepillen & lactose-intolerantie	108
Lightdranken & diabetes	110
Lightdranken & overgewicht	112
Maaltijdvervangers & afvallen	114
Magnetron & gezondheid.....	116
Mediterraan dieet & hart- en vaatziekten	118
Melkproducten & botdichtheid.....	120
MSM & artrose	122
Multivitaminen & gezondheid	124
Omega 3-vetten & hart- en vaatziekten	126
Ontbijt overslaan & risico op hartinfarct	128

Onverzadigde vetzuren & hart- en vaatziekten.....	130
Plantenextracten & afvallen	132
Plantensterolen & cholesterol	134
Portiegrootte & overgewicht	136
Probiotica & constitutioneel eczeem	138
Proteïnesupplementen & spieropbouw	140
Raw food & gezondheid	142
Ribose & hartproblemen	144
Rode wijn & gezondheid	146
Rood vlees & gezondheid	148
Smoothies & gezondheid	150
Sojaproducten & schildklier	152
Stevia & gezondheid	154
Suiker & diabetes	156
Suiker & kanker	158
Tarwe & gezondheid	160
Tarwe-agglutinine & gezondheid	162
Vasten & gezondheid	164
Veganistisch eten & gezondheid	166
Vegetarisch eten & gezondheid	168
Vezels & darmkanker	170
Vis & gifstoffen	172
Vleesproducten & risico op kanker	174
Voedselallergie & baby's	176
Voedingssupplementen & cholesterolgehalte	178
Volkorenproducten & gezondheid	180
Water drinken & hoofdpijn	182
Xylitol & cariës	184
Zout & hart- en vaatziekten	186
Zuurzak & kanker	188

VOORWOORD

Het lijkt wel alsof er nog nooit zo veel over eten werd gediscussieerd als tegenwoordig. Waar je vroeger at wat er toevallig voorhanden was, ontikom je er nu bijna niet aan om steeds weer na te denken over wat je eet. Er is zo veel informatie en het blijkt moeilijk om feiten van fabels te onderscheiden.

Maakt het uit of je kiest voor vlees, vis of vegetarisch? Mag je onbeperkt eieren eten of toch niet? Heeft het zin om vitaminesupplementen te slikken? Deze en veel meer vragen staan centraal in dit boek.

101 mythes over voeding laat zien hoe lastig het doen van gedegen uitspraken over de relatie tussen voeding en gezondheid is. Toch zijn voedingswetenschappers het in grote lijnen met elkaar eens over wat nu gezond is. En dat is maar goed ook, want gezond eten kan de kans op tal van ziekten verkleinen.

Bij de Consumentenbond maken we het u graag zo gemakkelijk mogelijk om gezond te eten. Daarom onderzoeken we tientallen levensmiddelen per jaar en beoordelen we hoe gezond ze zijn. Ook zetten we ons in voor een gezonde samenstelling van ons voedsel. Het moet makkelijker worden om niet te veel zout, verzadigd vet en suiker binnen te krijgen.

Voor wie na het lezen van dit boek nog twijfelt over wat te eten, tot slot nog dit. Wees op je hoede als er fantastische eigenschappen worden toegedicht aan één voedingsmiddel. Zoals uit dit boek blijkt, worden die claims zelden waargemaakt. Wat wel overeind blijft, is dit weinig verrassende maar doeltreffende advies: eet gevarieerd en met mate. Oftewel: eet van veel een beetje en van niets te veel.

Nelleke Polderman

Expert voeding, Consumentenbond

INLEIDING

Eten en drinken zijn omgeven door talloze mythes. Wie heeft als kind niet te horen gekregen dat je nooit moet gaan zwemmen vlak na het eten, omdat je dan kramp krijgt? Een kom hete kippensoep is hét medicijn tegen verkoudheid en van melkproducten krijg je sterke botten. Sommige ideeën over eten bestaan al zo lang, dat niemand zich afvraagt of ze wel waar zijn.

Van een aantal mythes uit onze jeugd hadden we al afstand genomen en om sommige dingen moeten we zelfs lachen nu de wetenschap ons ingehaald heeft. Het was echter ook nog nooit zo gemakkelijk om een mythe te creëren als nu. Voor de consument is het vaak bijna onmogelijk waarheid van waanzin te onderscheiden.

Dit boek is samengesteld door wetenschappers van medizin-transparent.at, een project van de Oostenrijkse tak van de stichting Cochrane. Cochrane is een internationaal netwerk van wetenschappers en artsen dat zich ten doel stelt actuele informatie over de effectiviteit van gezondheidszorg te verzamelen. Zo toetsen ze onder andere de wetenschappelijke relevantie van allerlei studies. Voor dit boek hebben ze vele beweringen over voeding onder de loep genomen. Is er wel ondubbelzinnig bewijs voor die stelling? En hoe zit het met de kwaliteit van het onderzoek? In de vertaling verwijzen we waar relevant ook naar de Nederlandse adviezen van de Gezondheidsraad en het Voedingscentrum.

In dit boek worden vele mythes doorgeprikt – hetzij omdat ze nooit echt (goed) onderzocht zijn, hetzij omdat het bewijs voor wat ze claimen hooguit mager is. De uitkomst is soms verrassend.

Meer informatie

Meer informatie over de in dit boek besproken mythes?

Op www.gezondgids.nl/voedingsmythes staat een uitgebreide literatuurlijst, met daarin per artikel de besproken onderzoeken, artikelen en websites.

ALCOHOL & OVERGEWICHT

LEIDT OVERMATIG ALCOHOLGEBRUIK TOT OVERGEWICHT?

Er zijn meerdere onderzoeken die als uitkomst hebben dat alcoholconsumptie inderdaad tot gewichtstoename leidt. Andere onderzoeken laten echter geen effect of zelfs een tegengesteld effect zien.

Alcohol bevat bijna twee keer zo veel calorieën als suiker. Een halve liter bier bevat 200 tot 250 kcal. Daarvan neemt de aanwezige alcohol zo'n 140 kcal voor zijn rekening. Toch vermoeden wetenschappers dat niet de calorieën in de alcohol de spreekwoordelijke bierbuik veroorzaken. Bij het eten van vaste voeding treedt namelijk wel een verzadigingsgevoel op, maar voor vloeibare levensmiddelen geldt dat nauwelijks. Mensen hebben dan toch de behoefte om te eten, ook al hebben ze voldoende calorieën binnengekregen.

Man of vrouw?

Het vermoeden dat het zo werkt, lijkt bevestigd te worden in een groot deel van de wetenschappelijke onderzoeken waarin mannen naar hun gemiddelde bierinname gevraagd werd. Proefpersonen die zeiden regelmatig grote hoeveelheden bier te drinken, toonden ten tijde van de peiling vaak een paar kilo meer op de weegschaal dan degenen die zeiden weinig of geen bier te drinken. Mannen die slechts af en toe een biertje drinken, komen daarvan niet aan.

Onderzoek onder vrouwen laat een ander beeld zien. Vrouwen die graag bier dronken, wogen ten tijde van het onderzoek gemiddeld minder dan vrouwen die slechts zelden bier dronken. In andere onderzoeken was er geen verschil in het lichaamsgewicht van de ondervraagde vrouwen te zien, ongeacht de hoeveelheid bier die ze dronken.

Dergelijke onderzoeken hebben echter een groot nadeel: ze houden er geen rekening mee of iemand vroeger slanker was dan nu of dat iemand is afgevallen in vergelijking met vroeger. Studies waarin het lichaamsgewicht gedurende langere periode wordt bijgehouden, zouden een beter beeld schetsen.

Een onderzoek waarin het verloop van het gewicht gedurende vijf tot acht jaar gevolgd werd, toont een nog tegenstrijdiger beeld: mannen die minder dan drie liter bier per week dronken, leken eerder gewicht te verliezen. Wekelijkse consumptie van zes liter of meer leidde niet tot gewichtstoename. Bij andere onderzoeken kwam daarentegen weer naar voren dat bij bescheiden hoeveelheden bier de bierbuik weliswaar licht, maar wel duidelijk, groeide.

Enkele wetenschappers wilden het preciezer weten. Zij lieten een groep proefpersonen voor de duur van de studie dagelijks een beetje (0,3 liter) tot veel (1 liter) bier drinken en vergeleken die groep met een groep die alcoholvrij bier of helemaal geen bier dronk. Drie weken tot vier maanden later waren degenen die bier met alcohol dronken gemiddeld 0,7 kilo meer aangekomen dan degenen die alcoholvrij bier namen. Maar als personen in die groep in plaats van alcoholvrij bier andere niet-alcoholische dranken genomen hadden, was er geen noemenswaardig verschil in gewicht te zien.

Conclusie: van alcohol word je niet (automatisch) dik. Dat blijkt ook uit langlopende onderzoeken onder wijn drinkers. De samenhang tussen alcohol en lichaamsgewicht lijkt complexer te zijn dan tot nu toe werd aangenomen. Naast alcohol beïnvloeden veel andere factoren, zoals eetgewoontes en hoeveelheid lichaamsbeweging. Dit is geen goede reden om elke dag een glas alcohol te drinken. Alcoholgebruik vergroot namelijk het risico op verschillende vormen van kanker, zoals borstkanker. Het advies van de Gezondheidsraad is daarom geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan één glas per dag.

APPELPITTEN & GEZONDHEID

IS HET SCHADELIJK OM APPELPITTEN IN TE SLIKKEN?

Nee, dat is uiterst onwaarschijnlijk. Normaal verlaten appelpitten het lichaam onveranderd. Maar zelfs al zou je ze doorbijten, dan nog komt er niet voldoende gif in het lichaam om een gevaar te vormen.

Appelpitten zijn bitter en smaken een beetje naar amandelen. Dat komt door de stof amygdaline. Die wordt in het lichaam omgezet in blauwzuur, wat in hoge concentratie giftig is. Dit wordt genoemd als de reden dat appelpitten zo ongezond zijn.

Meestal passeren appelpitten het spijsverteringsstelsel helemaal intact. De aanwezige amygdaline komt niet vrij en komt ook niet in het lichaam terecht. Er ontstaat dus ook geen blauwzuur. Mocht je toch wat appelpitten kapotbijten, dan is dat niet gevaarlijk. Die paar zaden bevatten weinig amygdaline. Voor een echte vergiftiging moet je ongeveer een kilo appelpitten kapotbijten en verteren.

Appels eten is juist gezond, dat tonen talrijke studies aan, het zou zelfs kunnen helpen beschermen tegen verschillende soorten kanker. Er is geen studie te vinden die op een verhoogd gezondheidsrisico door het eten van appelpitten wijst.

Abrikozenpitten

Er zijn echter wel gevallen bekend van mensen die door vruchtpitten vergiftigd werden. Zo werd een vierjarig kankerpatiëntje met cyanidevergiftiging bewusteloos bij de spoedeisende hulp van een Oostenrijks ziekenhuis binnengebracht. De ouders hadden het kind onder andere behandeld met abrikozenpitten, die ook amygdaline bevatten. Gelukkig kon de vergiftiging op tijd behandeld worden. In december 2017 haalde natuurdrogist Erica Kruidenrijen alle zakken met abrikozenpitten uit de schappen, nadat een klant na het eten van de pitten op de intensive care was beland. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit begon naar aanleiding hiervan een onderzoek naar abrikozenpitten van vier ketens. Alle pitten bevatten een te hoog gehalte amygdaline. Sinds half februari 2018 zijn in Nederlandse winkels geen abrikozenpitten meer te koop.

